

21 december 2020 Begrafenis van Jan E. Boks o.p.

Matteüs 25: 14 – 23

Zusters en Broeders,

Wie heeft de uitdrukking verzonnen, die ik de afgelopen dagen al een keer of vier gehoord heb: “Wie voor een dubbeltje geboren is, kan nooit een kwartje worden”? En dan te bedenken, dat de zoon van een timmerman en een meisje uit Nazareth de Zoon van God was.

Matteüs beschreef hoe drie mensen talenten kregen. Het ging daarbij om de verantwoordelijkheid van een leerling en haar of zijn trouwe dienst. Jezus riep zijn leerlingen om aan hen talenten van geloof in Hem toe te vertrouwen. Dat ging niet altijd om wat wij onder talenten verstaan, maar als we naar het leven van Jan terugkijken, dan waren er heel wat mensen die dachten: “Die heeft maar één talent gekregen”, want ze keken eerst naar wat hij niet zo goed kon, maar wij weten allemaal, dat hij zo verschrikkelijk goed heeft gewerkt, dat hij heel erg belangrijk is geweest voor heel veel mensen en heel veel meer heeft kunnen bereiken in zijn leven dan vele mensen, die hem op de lagere school, of op de ambachtsschool en nog later leerden kennen, voor mogelijk hadden gehouden. Hij bleek heel veel in zijn mars te hebben. En wat nog belangrijker is: hij deed er zoveel mee op meestal een verschrikkelijk aardige manier (totdat hij die vervelende ziekte kreeg), maar o wee als je alles bij het oude wilde laten.

Steeds weer wist hij oplossingen te bedenken, waar mensen met andere talenten en kennis van zaken niet van hadden durven dromen.

In onze familie kregen we van onze ouders, die alleen maar lagere school hadden gevolgd, ruimte om anders te zijn, maar er moest wel gewerkt worden. Dat deden ze zelf ook. Onze vader was op een gegeven moment de jongste Hoofdbesteller bij de PTT en om dat te worden had je HBS nodig. Ieder van ons kon zelf kiezen iets doen, wat hij wilde worden, wat je wilde doen, maar er moest wel wat gedaan worden. Jan kreeg dingen voor elkaar, waarbij anderen in zijn omgeving gedacht hadden: Dat kan niet.

In de Bijbelse gelijkens krijgen de dienaren geen expliciete instructies over wat ze moesten doen met de talenten die ze hadden gekregen. We horen wel dat de meester vertrouwen heeft in zijn leerlingen en hun vrijheid geeft. Jan heeft soms hard moeten vechten, maar hij kreeg ook speelruimte om zijn eigen vindingrijkheid te gebruiken met wat er bereikt moest worden; er waren mensen, die naar hem luisterden.

Het is gebeurd, dat een aannemer tegen hem, toch ook een aannemer, zei: “Dat is zo niet op te lossen”, waarop hij zei: “Dan doe ik het zelf”. Enkele uren later bleek de aannemer te erkennen, dat het wel kon. Meerdere malen werden met evangelische vrijheid aan Jan mogelijkheden gegeven, die eerder door teveel kennis van geschiedenis en Constituties onmogelijk leken. Hoewel de Heer niet precies uitlegde wat de dienaren moesten doen terwijl Hij weg is, verwacht de meester dat ze iets doen. Dat laat een dramatisch licht schijnen op de inactiviteit, angst en zorg van heel wat mensen. Zij begraven de talenten, die hun zijn toevertrouwd.

De meester noemt alle dienaren, die werkten 'mijn goede en trouwe dienaar', want ze zijn 'trouw geweest in kleine zaken'. Hun trouw heeft immers de vorm aangenomen van zelf nadenken en zelf doen, om te weten wat er gedaan moest worden met de talenten, die ze kregen. Ze dachten na en kwamen met nieuwe mogelijkheden. Zij nemen de verantwoordelijkheid voor de schepping en de samenleving. Gelukkig zijn er onder ons ook steeds mensen, die hun verantwoordelijkheid nemen. Mogen wij ook tonen, dat we geschapen zijn naar Gods beeld en gelijkenis en dus scheppend mogen en moeten zorgen voor elkaar en daarbij nieuwe wegen durven gaan. Als we zo God hebben leren kennen en als zijn kinderen in ons gedrag omgaan met de wereld, dan zijn wij ook trouwe dienaren.

We zijn al enige tijd in de Advent. Tijdens dat seizoen horen we veel over de verwachte terugkeer van Christus. Tegen het einde van zijn evangelie van Jezus, raakte Matteüs thema's aan die we associëren met Advent. We hoorden vandaag dat we, terwijl we wachten op de terugkeer van Christus, worden aangemoedigd om ons geloof op onze eigen manier werkelijkheid te laten worden. Maar het lijkt wel alsof over vernieuwingen niet altijd gesproken kan worden, zelfs niet wanneer tekens om ons heen suggereren dat heel wat van het verleden ons niet aanspreekt en misschien zelfs niet goed voor ons is. Dat geldt zowel voor mensen, die nog leven zoals het ook gold voor degenen die niet meer bij ons zijn.

Gelukkig hebben mensen het gewaagd andere wegen uit te proberen voor zichzelf en voor anderen. Zo zijn Fonds Oudedagsvoorziening ontstaan om goed voor onszelf-*Dominicanen*- te zorgen; later het Prioriteitenfonds om te proberen voor meer mensen in en buiten Nederland te zorgen en nog weer later het Fonds Eigen Projecten voor de tijd dat wij niet alles zelf meer kunnen doen. Zo zijn er op die manier andere mogelijkheden ontstaan voor een nieuwe generatie, die hopelijk de middelen die ze hebben gekregen van al die mensen, die ons zijn voorgegaan, gebruiken, terwijl de Heer weg is.

Dominicaan zijn betekent dat we risico's durven nemen zoals Dominicus een Orde van Predikers begon in een tijd dat alleen een aantal bisschoppen preekten en toen zond hij dat kleine aantal van zijn medebroeders ook nog in groepjes van twee of drie weg naar universiteiten en verre steden om daar nieuwe stichtingen te beginnen. Afgaande op de gelijkenis van vandaag, vereist het een geest van risico nemen, genade aanvaarden en durf hebben, soms in grote zaken, maar meestal in kleine dagelijkse gebeurtenissen. Wat we ook doen in onze dienst van de Heer, we worden in de gelijkenis van vandaag aangemoedigd door een Meester die erop vertrouwt dat wij het 'eens proberen' – zodat we van Hem zullen kunnen horen dat we 'goede en trouwe dienaren' zijn geweest.

Christus is vandaag bij ons en zijn Geest opent onze oren om zijn aanmoediging te horen om uit te gaan en nieuwe en misschien wel ongebaande wegen te zoeken. Het is dezelfde Geest die Hij ons beloofde om steeds weer opnieuw bij zijn en onze Kerk en onze Orde te zijn en zo ons de woorden in de mond te geven om die uit te spreken wanneer de gelegenheid zich voordoet. Dat is Gods genade, die Jan in hoge mate ontvangen heeft.

Jan was een echte Christen en een echte dominicaan. Moge wij allemaal echte Christenen zijn en mogen vele mensen echte dominicanen zijn.

Antoon L. Boks o.p